

Manderlay

Målgruppe: 8.-10. klasse, Ungdomsuddannelser, Voksenuddannelser

Manderlay

Beskrivelse

På bomuldsplantagen Manderlay i Sydstaterne benytter lederen Mam sig i 1933 stadig af slaveri. Da Grace ankommer og Mam dør, forsøger hun at indføre demokrati.

Pædagogisk note

Manderlay er bygget over kapitler med overskrifter som i en bog. Denne kapitelinddeling tager udgangspunkt i filmens egen komposition. Den er filmet på en hvid scene med sort skrift. Som i forgængeren Dogville udspiller Manderlays handling sig på en afgrænset lokalitet, i dette tilfælde en plantage. Manderlay er også som i Dogville karakteriseret ved den ironiske, underspillede, alvidende fortæller, som ved hvor handlingen bærer hen.

I samfundsfag kan bl.a. arbejde med, hvordan grupper agerer i forhold til undertrykkelse, demokrati og diktatur. I dansk kan man ud over de samme temaer som i samfundsfag arbejde med filmens særlige udtryk: fortællepositionerne, kapitelinddelingen eller filmteknisk: den særlige brug af lokation/scenografi, lys, lyd, kameravinkler, musik osv.

Kapiteloversigt og kapitelindhold

Kapitelsæt: Manderlay

- 01: I hvilket vi finder Manderlay og møder folkene der 00:00:10**
I hvilket vi finder Manderlay og møder folkene der. En voice-over fortæller samler op på personerne, efter de har forladt Dogville. (Det er dog ikke en forudsætning for at forstå filmens handling, at man har set Dogville!). Der zoomes ind på en kortege af biler, der kører over et kort over USA i hvid og sort. De kører fra Denver til Alabama. Grace tager undervejs et opgør med faderen og hans bedagede kvindesyn: hvem bestemmer/har magten? En kvinde beder Grace om hjælp til at stoppe afstraffelsen af en ung sort mand. Det går op fra Grace, at der på plantagen bor en ældre dame, der behandler sine ansatte som slaver. Grace vil konfrontere Mam, som hun kaldes, med sit menneskesyn, men den ældre dame dør og efterlader sin bog: Mam's Lov. Grace sætter alle på farmen fri. Grace vil lave et projekt om demokrati og får sin fars gangstere til at hjælpe med at holde orden! De hvide på farmen stilles herefter lige så dårligt, som de sorte var før.
- 02: Det frie selskab Manderlay 00:26:12**
Grace indtager rollen som iagttager og rådgiver, og hun frustreres over, at ingen tager ansvar for drive plantagen. Grace undres over, at de sorte hver dag samles på pladsen, hvor der er nogle særlige numre. Hun ender med at gå op på Mam's værelse og læse i Mams Lov. Her bliver hun klar over den systematiske undertrykkelse, der har fundet sted på plantagen, fx. kategorisering af de sorte i numre og hvert nummer har sine karakteristika. Men Grace ser også et kort over hele plantagen og dens jorde. Her finder hun en løsning på problemerne med at finde træ, så de sorte kan sætte deres hytter i stand.
- 03: Den gamle dames have 00:36:02**
Folkene skal nu sætte deres hytter i stand med træ fra den gamle dames have. Og så kommer der gang i kollektivet, der gerne vil have bedre boligforhold. Men ingen vil stadig arbejde i marken. Grace har et opgør med Timothy, der beskylder hende for kun at ville lave demokrati på Manderlay for sin egen samvittigheds skyld. "Det er ikke for de sortes skyld - Du kan ikke engang kende forskel på dem" siger han. Han får ret, men Grace giver ikke op. De sorte skal i hendes skole, så de kan blive bekendt med Mams Lov og forstå den undertrykkelse, de har været udsat for.
- 04: I hvilket Grace for alvor tager fat 00:50:40**
Demokrati på skemaet. Der laves afstemninger om hvad som helst. Det absurde opstår, når noget gennemføres uden den sunde fornuften som medspiller, fx en flertalsafstemning om, hvad klokken er. Sandstormen kommer og de træer, der er blevet fældet for at renovere hytterne, og som plejede at skærme for stormen, vælter. Derfor ødelægges afgrøderne.

- 05: Skulder ved skulder 01:05:15**
Stormen har lavet stor skade på plantagen og markerne. Timothy tager styringen og ansvaret, og Grace føler sig meget tiltrukket af Timothy. En følelse, der pga. hvides forhold til sorte i Syden, er forbundet med noget forbudt og skamfuldt. Folkene på plantagen sulter, og fællesskabet vælger, at en lille syg pige må få de andres madrationer.
- 06: Hårde tider på Manderlay 01:15:05**
Æslet må spises, og gangsterne begynder at reparere bilen, som et tegn på opbrud. De sorte og Grace begynder at spise jord for bare at få noget i maven. Et lyspunkt er, at den syge pige spiser sin mad - godt nok om natten, når ingen ser det. Alligevel dør pigen. Det viser sig, at det er den gamle kvinde Wilma, som Grace har et nært forhold til, der har spist pigens mad om natten. Demokratiet viser sig fra sin grusomme side, for alle stemmer for, at Wilma skal dø ligesom pigen (Grace foreslår bortvisning, som i praksis vil være det samme som dødsstraf, da Wilma ikke kan klare sig udenfor Manderlay). Grace kan eller gør ikke noget for at omstøde beslutningen, men betinger sig, at det skal være hende, der udfører straffen, for den skal ikke udføres af en, der gør det for hævnens skyld. Grace udfører straffen. Kan dødsstraf forenes med demokrati? Bliver mennesker bedre eller værre, når de selv kan bestemme alt?
- 07: Høst 01:34:24**
Den beskedne men gode høst kommer i hus, og folkene på Manderlay består eksamen i kollektivism og demokrati. Graces far vil gerne have hende hjem, men Grace vil blive. Dog vil hun gerne vise ham sine resultater, og han lover at komme forbi på et aftalt tidspunkt, og er hun der ikke, kører han og komme ikke igen! Gangsterne forlader plantagen, og alt falder fra hinanden. Timothy, som Grace har været i seng med, tager magten. Hytterne brændes af, de hvide flygter, gangsterne har tilsyneladende taget alle pengene fra høsten. Men det viser sig, at Timothy har spillet alle pengene op. Grace bruger Mam's Lov til at karakterisere Timothy og kalder ham en nr. 7 - kamæleon og ikke en stolt kriger fra Afrika, som hun først troede. Hvordan er forholdet mellem magtanvendelse og frihed? Kan demokrati eksistere uden magt?
- 08: I hvilket Grace får hævn over Manderlay, og filmen slutter 01:52:09**
Grace har to gaver til Manderlay - pengene fra høsten, som alligevel ikke var gået tabt, og at de sorte skal se og læse Mam's Lov. Men Willem viser sig som forfatteren til Loven. Han mente, at det var for alles bedste, at slaveriet fortsatte på Manderlay, for frihed er for svært at administrere; tryghed i faste roller, konsolideret socialt hierarki osv er vigtigere for fattige mennesker, mener han. Har mennesket overhovedet lyst til frihed, når nu afhængigheden af tryghed er større? Derfor vælges Grace til den nye Mam, og hun skal afstraffe Timothy. Grace regner med at blive reddet af sin far, der jo kommer forbi Manderlay for at se hendes resultater med plantagen. Men da uret på plantagen er bagud, fordi man demokratisk havde besluttet, hvad klokken er, så kommer Grace for sent og må flygte til fods fra Manderlay.